92 χώρες

4.8834 αθλητές

1.251 αθλήτριες

Η ΕΠΟΧΗ

Καθώς η υλοποίηση της ειρηνικής συνύπαρξης με το θάψιμο του ψυχρού πολέμου προχωρούσε με την κεκτημένη ταχύτητά της, οι μηχανισμοί της ανάσχεσης είχαν ήδη μπει σε λειτουργία. Το σκάνδαλο του Γουότεργκεϊτ συγκλόνιζε την Αμερική, αφήνοντας ελεύθερο τον Χένρι Κίσινγκερ να προχωρήσει στην αποκατάσταση της προηγούμενης «καθεστηκυίας τάξης». Η δράση του (ανοιχτή υποστήριξη του Ισραήλ στην αιματηρή διαμάχη του με τον αραβικό κόσμο) επέφερε την πετρελαϊκή κρίση που χτύπησε άγρια την πόρτα της Ευρώπης. Οι Αμερικανοί μπορούσαν να την αντιμετωπίσουν με τα αποθέματά τους. Οι λοιποί ήταν αναγκασμένοι να πληρώσουν.

Σε διακρατικό επίπεδο, η προσέγγιση των δύο μπλοκ συνεχίστηκε φαινομενικά απρόσκοπτη αλλά οι νάρκες είχαν ήδη τοποθετηθεί: Στις 6 Μαΐου του 1974, σαν κεραυνός εν αιθρία, ανακοινώθηκε ότι ο καγκελάριος της Δυτικής Γερμανίας Βίλι Μπραντ παραιτήθηκε μετά την σύλληψη στενού συνεργάτη του με την κατηγορία της κατασκοπίας υπέρ της Ανατολικής Γερμανίας. Στις 8 Αυγούστου, κι έπειτα από μιαν επιτυχή περιοδεία (τον Ιούνιο) σε Αίγυπτο και Μόσχα, ο Ρίτσαρντ Νίξον ανακοίνωσε από την τηλεόραση ότι πρόκειται να παραιτηθεί το μεσημέρι της επομένης, εξαιτίας της συμμετοχής του στο σκάνδαλο Γουότεργκεϊτ. Ήταν ο πρώτος πρόεδρος της Αμερικής που παραιτήθηκε.

Ο πόλεμος του Γιομ Κιπούρ είχε κουκουλωθεί από τον Ιανουάριο, όταν Αίγυπτος και Ισραήλ συμφώνησαν να αποσύρουν τις δυνάμεις τους από τη διώρυγα του Σουέζ. Παράλληλα με τις χειρουργικές διορθώσεις, ο «ελεύθερος κόσμος» έπρεπε να απαλλαγεί και από τις τρεις δικτατορίες που συνέχιζαν να επιβιώνουν στην Ευρώπη. Η μακροβιότερη ανατράπηκε στις 25 Απριλίου του 1974: Η «Επανάσταση των Γαρυφάλλων» γκρέμισε την 50χρονη δικτατορία, που εγκαθίδρυσε ο Σαλαζάρ στην Πορτογαλία. Ακολούθησε η μέσω της κυπριακής τραγωδίας κατάρρευση της χούντας στην Ελλάδα (23 Ιουλίου 1974). Απέμεινε η Ισπανία. Στις 20 Νοεμβρίου του 1975, ο Φράνκο απεδήμησε εις κύριον. Στις 22, ο Χουάν Κάρλος ορκιζόταν βασιλιάς της χώρας.

Στην Ελλάδα, το προσφιλές σύνθημα του Κωνσταντίνου Καραμανλή ήταν ότι «παρέλαβε χάος και έφτιαξε κράτος», ενώ «έξω πάμε καλά». Η αλήθεια είναι πως έκανε ό,τι μπορούσε για να αναστήσει το χαμένο ελληνικό γόητρο. Η ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας τον Ιούλιο του 1974 τον έφερε μπροστά σε μύρια όσα προβλήματα που διογκώθηκαν με την ξαφνική νέα προέλαση των Τούρκων στην Κύπρο («Αττίλας 2»). Η εξέλιξη αυτή τον υποχρέωσε να ανακοινώσει (14 Αυγούστου του 1974) την αποχώρηση της Ελλάδας από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, κατά την παλιά πρακτική της Γαλλίας. Μια εβδομάδα αργότερα (22 του Αυγούστου), ζητούσε από την ΕΟΚ την αναθέρμανση της συμφωνίας σύνδεσης που είχε παγώσει με το πραξικόπημα του 1967. Οι υπουργοί Εξωτερικών έσπευσαν να την εγκρίνουν την ημέρα των εκλογών (17 Νοεμβρίου). Κι ενώ η Ευρώπη έδειχνε το φιλικό της πρόσωπο, η Τουρκία συνέχιζε να προκαλεί. Στην Κύπρο, ο Ντενκτάς ανακήρυσσε το «Ομόσπονδο Τουρκικό Κράτος» στα βόρεια του νησιού, κάτω από τη σκέπη των δυνάμεων κατοχής (13 Φεβρουαρίου του 1975), ενώ στο Αιγαίο έβγαινα «για έρευνες» το πρώην «Χόρα» και τότε ειδικό σκάφος «Σισμίκ» (9 Αυγούστου του 1976).

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Από την ώρα που οι Σοβιετικοί ξεπέρασαν τους Αμερικανούς στη συγκομιδή των μεταλλίων, το ενδιαφέρον συνήθως περιοριζόταν, όχι στο ποιος πια θα νικούσε αλλά στο πόσο μεγάλη θα ήταν η μεταξύ τους διαφορά. Στον Καναδά, προέκυψαν και οι Ανατολικογερμανοί, καθώς

ο πολιτικός στραβισμός της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής είχε από χρόνια δημιουργήσει νέο ανταγωνισμό που σιγόβραζε.

Κατά την ΔΟΕ, «μία ήταν η Γερμανία». Κι αυτό σήμαινε ότι «μία σημαία θα παρέλαυνε στις ολυμπιάδες». Ποια από τις δυο; Η διαμάχη υπέβοσκε, ώσπου οι ενδιαφερόμενοι κατέληξαν σε συμφωνία: Θα παρελαύνει η σημαία εκείνης από τις δυο Γερμανίες, της οποίας οι αθλητές μάζεψαν τα περισσότερα μετάλλια στην προηγούμενη Ολυμπιάδα.

Στο Μεξικό, οι Ανατολικογερμανοί πήραν εννιά χρυσά και οι Δυτικογερμανοί πέντε. Στο σύνολο όμως, το σκορ ήταν 26 - 25 υπέρ της Δυτικής. Στο Μόναχο, οι Ανατολικογερμανοί μάζεψαν 66 (τα είκοσι χρυσά) και οι Δυτικογερμανοί σαράντα (13 χρυσά). Μεγαλόψυχα η ΔΟΕ αποφάνθηκε ότι όντως υπήρχαν δύο Γερμανίες και άρα δύο σημαίες. Οι Ανατολικογερμανοί όμως είχαν πάρει φόρα (πολύ αργότερα, θα αποκαλυπτόταν η ύπουλη δράση των αναβολικών). Στο Μόντρεαλ, ο ανταγωνισμός δημιούργησε νέα δεδομένα:

Πρώτη η Σοβιετική Ένωση με 125 μετάλλια (49 χρυσά), δεύτερη η Ανατολική Γερμανία με 90 μετάλλια (σαράντα χρυσά), τρίτη η Αμερική με 94 συνολικά, από τα οποία όμως χρυσά «μόνο» τα 34. Η Δυτική Γερμανία έμεινε πολύ πίσω με 39 συνολικά (δέκα χρυσά). Ήταν η αποκορύφωση του ανταγωνισμού, που θα αναστελλόταν για τα επόμενα οκτώ χρόνια, καθώς τα εκατέρωθεν μποϊκοτάζ δεν τους έφεραν αντιπάλους. Στη Σεούλ, το 1988, Σοβιετικοί και Ανατολικογερμανοί θα είχαν το κύκνειό τους άσμα, αφήνοντας πολύ πίσω Αμερικανούς και Δυτικογερμανούς. Μετά, στη Βαρκελώνη, δεν υπήρχαν αντίπαλοι. Η Σοβιετική Ένωση είχε διαλυθεί στα εξ ως συνετέθη, ενώ η Γερμανία ήταν όντως μια.

Κι ενώ ο ανταγωνισμός μεταξύ Ανατολής και Δύσης καλά κρατούσε, προέκυψε η εξέγερση των μαύρων: 24 χώρες της Αφρικής και της Καραϊβικής απείλησαν και τελικά προχώρησαν σε μποϊκοτάζ, φεύγοντας από τον Καναδά. Αιτία η απόφαση να συμμετάσχει στους αγώνες η Νέα Ζηλανδία, της οποίας μια ομάδα ράγκμπι είχε μετάσχει σε τουρνουά στην Νότιο Αφρική, που βρισκόταν εκτός «ολυμπιακής οικογένειας» εξαιτίας του απαρτχάιντ.

Οι αγώνες ξεκίνησαν μέσα στο βαρύ αυτό κλίμα, με τους φοιτητές Σάντρα και Στέφαν Πρειφοντέιν να ανάβουν την Ολυμπιακή Φλόγα. Οι δυο τους, δυο χρόνια αργότερα, παντρεύτηκαν. Όμως, η Φλόγα που άναψαν, κάποια στιγμή έσβησε. Πρακτικός άνθρωπος, ο εργάτης Πιέρ Μπρουσάρ, έβγαλε τον αναπτήρα του και την ξανάναψε. Τρελαμένοι οι διοργανωτές, την ξανάσβησαν. Είχαν την πρόνοια να διατηρούν τη φλόγα της Ολυμπίας και σε εφεδρική λυχνία. Το τελετουργικό διασώθηκε, καθώς η γνήσια φλόγα επανήλθε στον

βωμό.

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

Η Νάντια Κομανέτσι, ένα 14χρονο κοριτσάκι από τη Ρουμανία, έκλεψε την παράσταση των Ολυμπιακών Αγώνων του Μόντρεαλ και τις καρδιές των φιλάθλων όλου του κόσμου κι έγινε το ίνδαλμα εκατομμυρίων κοριτσιών. Γεννήθηκε στην πόλη Ονέστι της Μολδαβίας και ξεκίνησε να προπονείται στην ενόργανη γυμναστική από ηλικία έξι χρόνων. Ελάχιστοι τη γνώριζαν πριν να φθάσει στο Μόντρεαλ, κυρίως άνθρωποι του αθλήματός της. Εκατομμύρια την έμαθαν μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ένα χρόνο νωρίτερα, στα 13 της, εκθρόνισε από το βάθρο τη Σοβιετική Τουριτσέβα, πέντε φορές πρωταθλήτρια Ευρώπης, σύζυγο του σπρίντερ Βάλερι Μπορζόφ.

Στο Μόντρεαλ, έγινε η πρώτη αθλήτρια στην ολυμπιακή ιστορία που πήρε «δεκάρι», συνολικά επτά φορές (βαθμολογήθηκε με «δεκάρια»), ένα απίστευτο ρεκόρ τελειότητας στις ασκήσεις της. Κέρδισε τρία χρυσά, ένα ασημένιο και ένα χάλκινο μετάλλιο, ενώ η Σοβιετική Κέλι Κιμ, που επίσης πήρε τρία χρυσά και δύο δεκάρια, φαινόταν, παρά τη μεγάλη της αξία, ανίκανη να την νικήσει.

Με την χάρη της, η Νάντια είχε κατακτήσει τον κόσμο όλο και δεν ήταν παρά ένα παιδάκι. Εντυπωσιασμένοι οι δημοσιογράφοι, μετά τους αγώνες, την ρώτησαν τι επιθυμούσε. Απάντησε:

«Να πάω σπίτι μου, στη μαμά μου…»

Τη ρώτησαν, αν σκέφτεται να αποσυρθεί, μετά τη νίκη της.

«Μα είμαι μόλις 14 χρόνων», απάντησε έκπληκτη.

Όταν κάποτε τελείωσε η καριέρα της, κανείς δεν την ξέχασε. Έγινε το είδωλο της γυμναστικής σε ολόκληρο τον κόσμο. Σ' αυτήν άλλωστε πολλά οφείλει και η ελληνική γυμναστική, αφού στάθηκε σημαντική αιτία για την ανάπτυξη της.

Λίγο πριν από το τέλος της δεκαετίας του '80 διέφυγε από την Ρουμανία στην Ουγγαρία και από εκεί στον Καναδά, λέγοντας ότι δεν μπορούσε να αντέξει άλλο το καθεστώς Τσαουσέσκου, ενώ το περιβάλλον της μίλησε ακόμα και για βιασμό της από το γιο του.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Η 4η θέση του Νίκου Ηλιάδη στην κατηγορία 82.5 κιλών της άρσης βαρών ήταν ό,τι καλύτερο είχε να παρουσιάσει η ελληνική αποστολή στο Μόντρεαλ: Σήκωσε 150 κιλά στο αρασέ, 190 στο ζετέ και 340 σύνολο.

Τα περισσότερα μέλη της 37μελούς αποστολής απέτυχαν, ενώ, μετά την επιστροφή, αρκετοί κατηγορήθηκαν ότι απλά έκαναν τουριστικό ταξίδι.

Στην 6η θέση βρέθηκε στα σκάφη τύπου φιν ο Τάσος Μπουντούρης και στην 7η οι παλαιστές Χατζηιωαννίδης στα 57 κιλά της ελευθέρας πάλης και Μηγιάκης στα 62 κιλά της ελληνορωμαϊκής.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

* Η παλικαριά του Ιάπωνα γυμναστή, Σουν Φουζιμότο, χάρισε στην πατρίδα του το πρώτο χρυσό μετάλλιο στο ομαδικό ανδρών. Ο Σουν τελείωσε τις ασκήσεις εδάφους με κάταγμα στο πόδι αλλά κράτησε μυστικό τον τραυματισμό του από την υπόλοιπη ομάδα. Με φοβερούς πόνους μετείχε στον ίππο και στους κρίκους, ενώ, όπως ομολόγησε ο ίδιος, το αίμα έβραζε στο στομάχι του. Τελικά, αναγκάστηκε να πει την αλήθεια και να αποχωρήσει από τα υπόλοιπα αγωνίσματα αλλά η βαθμολογία που είχε πάρει μέχρι τότε, βοήθησε καθοριστικά την Ιαπωνία να φθάσει στην πρώτη θέση.

* Ο χρυσός νικητής των 100 μ.ς Χέιζλι Κρόφορντ από το Τρινιντάντ, η μεγάλη έκπληξη των αγώνων, πήρε μέρος και στα 200. Στον τελικό, όμως, έπαθε κράμπα στη μέση της διαδρομής αλλά δεν βγήκε έξω από το στίβο. Σηκώθηκε και περπάτησε μέχρι τον τερματισμό. Ο χρόνος του 1.19.60 είναι ο πιο αργός που έχει επιτευχθεί ποτέ στα 200 μ.

* Λίγα λεπτά μετά τη νίκη του Μάικλ Σπινκς και το χρυσό του μετάλλιο στα 75 κιλά της πυγμαχίας, ανέβηκε στο ρινγκ ο αδερφός του Λέον κόντρα στον Κουβανό Σίξτο Σορία, στον τελικό των 81 κ. Τα χρυσά μετάλλια έγιναν δύο για την οικογένεια Σπινκς με νοκ άουτ στον πρώτο γύρο από τον Αμερικανό αρχιλοχία των πεζοναυτών. Ενάμισι χρόνο αργότερα, ο Λέον Σπινκς κέρδισε το διάσημο Μοχάμετ Άλι στην επαγγελματική πυγμαχία.

* Η Αϊτή δεν πήρε μέρος στο Μόντρεαλ με κανονικούς αθλητές αλλά με στρατιώτες έμπιστους του δικτάτορα της χώρας «Μπέιμπι Ντοκ» Σεβαλιέ, που τους έστειλε σαν ταξίδι αναψυχής. Έγινε έτσι πραγματικότητα η φράση του Κουμπερτέν «αξία έχει η συμμετοχή και όχι η νίκη». Στην πρώτη σειρά των 10.000 μ. ο Ολμέους Τσαρλς έτρεξε την απόσταση σε χρόνο 42.00.11, δεκατέσσερα λεπτά πίσω από τον νικητή Πορτογάλο Λόπες και οκτώμισι πίσω από τον προτελευταίο αθλητή, τον Καναδό Κρις Μακάμπινς. Ο Αϊτινός έτρεχε μόνος του τους τελευταίους έξι γύρους.

* Ήταν ήδη πατέρας ενός παιδιού ο 20χρονος Αμερικανός πυγμάχος Τζον Τζον Ντέιβις, όταν ταξίδεψε στο Μόντρεαλ. Παραμονές του αγώνα έμαθε ότι η μητέρα του πέθανε αλλά προτίμησε να μείνει και να κερδίσει στο όνομά της. Ήταν τέτοιο το πάθος του, που πήρε το

χρυσό μετάλλιο με δύο νοκ άουτ και νίκες σε άλλα τρία ματς με 5 - 0 στα σημεία. Ο Τζον Τζον έπαιζε κιθάρα και ντραμς σε συναυλίες του Τζέιμς Μπράουν.

* Ο σοβιετικός παλαιστής της ελευθέρας, Λέβα Τεντισβίλι, κάθε φορά που ανέβαινε στο ταπί, γυρνούσε προς τη μεριά των κερκίδων και έκλεινε κάπου το μάτι. Ρωτήθηκε από τους δημοσιογράφους και είπε: «Το κλείνω για γούρι στην πιο όμορφη κοπέλα που θα δω στις κερκίδες». Το 1972 κέρδισε το χρυσό μετάλλιο από το Σουηδό, Τζον Πέτερσον, και το 1976 από τον αδερφό του, Μπεν Πέτερσον.

* Το σκάφος των Αμερικανών Άλεν Γουόρεν και Ντέιβιντ Χαντ στην κατηγορία Τέμπεστ της ιστιοπλοΐας, κατά τη μεταφορά του, έπαθε σοβαρός ζημιές και στον αγώνα δεν είχε καμία διάκριση. Από τα νεύρα τους, οι δύο Αμερικανοί του έβαλαν φωτιά και αργότερα ο Χαντ έλεγε χαριτολογώντας: «Ο Άλεν που είναι καπετάνιος δεν έχει καθόλου στιλ. Του εξήγησα ότι έπρεπε να καεί μαζί με το σκάφος αλλά αυτός αρνήθηκε…»

* Όταν ο Τον Νέιμπερ (χρυσός Ολυμπιονίκης στα 100 μ. ύπτιο) ήταν εννιά χρονών, οι γονείς είχαν έρθει μαζί του για τουρισμό στην Ελλάδα. Στην Αρχαία Ολυμπία, ο πατέρας προσπαθούσε να του εξηγήσει, τι γινόταν εκεί χιλιάδες χρόνια πριν. Ο Τζον τις επόμενες μέρες ήταν πολύ σκεφτικός και την παραμονή της αναχώρησης τους από την Ελλάδα είπε στον πατέρα του ότι κάποια μέρα θα γινόταν Ολυμπιονίκης. Τα κατάφερε έντεκα χρόνια αργότερα.

* Ο Γάλλος Γκι Ντρι, αργότερα υπουργός Αθλητισμού της χώρας του, ένα χρόνο πριν από την Ολυμπιάδα είχε προφητεύει όχι μόνο την νίκη του αλλά και τη επίδοση του. Είχε δηλώσει ότι θα κερδίσει το χρυσό μετάλλιο με χρόνο 13.28. Ο μεγάλος τελικός έδειξε ότι ο Γκι Ντρι ήταν πρώτος αλλά με χρόνο 13.30. Ωστόσο το ηλεκτρονικό χρονόμετρο, κατά τον τερματισμό του, έδειχνε 13.28.

ΞΕΡΕΤΕ ΟΤΙ:

* Η ομάδα βόλεϊ γυναικών της Ιαπωνίας πέτυχε απόλυτο ρεκόρ, πέντε ματς, πέντε νίκες, 15 - 0 σετ…

* Ο Σοβιετικός παλαιστής Νικολάι Μπαμπίσιν χρειάστηκε μόλις 16 λεπτά και 48 δεύτερα για να κερδίσει τα πέντε ματς που έδωσε, παίρνοντας φυσικά το χρυσό μετάλλιο…

* Ο βολεϊμπολίστες της Πολωνίας έκαναν καθημερινά στην προπόνηση τους 400 άλματα πάνω από εμπόδια με δέκα κιλά βάρος πάνω τους…

* Ο Ντέιβιντ Γουίκλκι που πήρε το χρυσό μετάλλιο στα 200 μ. πρόσθιο ήταν ο πρώτος, ύστερα από 68 ολόκληρα χρόνια, Βρετανός που το κατέκτησε…

* Μετά τη νίκη του στα 100 μ. ο Χέιζλι Κρόφορντ τιμήθηκε με το χρυσό σταυρό του Τριντάντ, ενώ δύο γραμματόσημα έφεραν το πρόσωπο του, ένα αεροπλάνο πήρε το όνομα του και έξι τραγούδια γράφτηκαν γι' αυτόν…

(Έθνος, Αύγουστος 2004) (τελευταία επεξεργασία, 12.8.2009)